

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1941

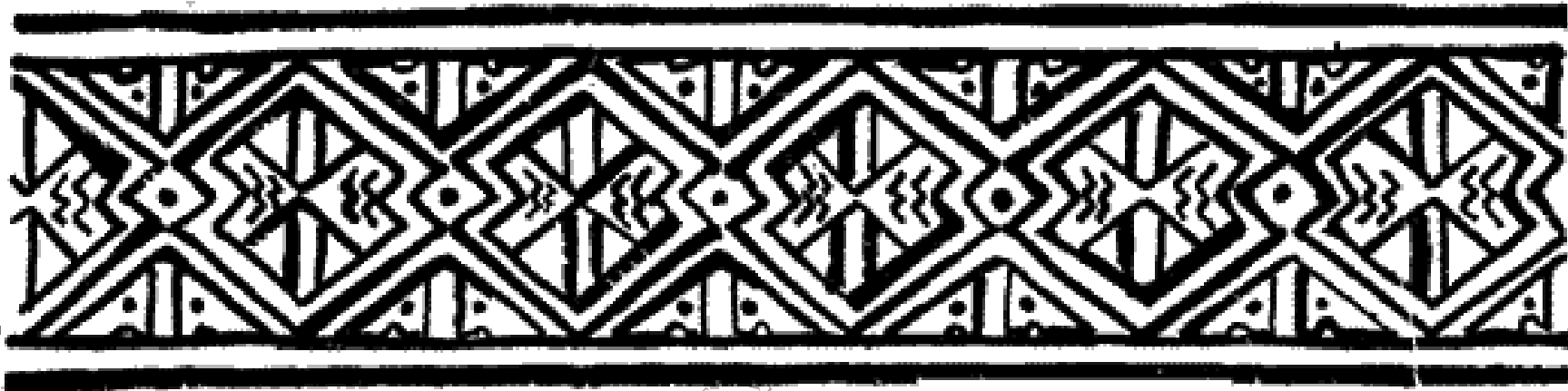
ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46

ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. ΠΡ.Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΗΡΩΪΔΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Σε κάθε ιστορική και μεγάλη εποχή, που ή φυλή μας, μέσ' απ' τούς Ιερούς αγώνες της, εμάχονταν για την τιμή και για τη λευτεριά της, σε κάθε εξαιρετικά κρίσιμη ώρα που ή Πατρίδα μας, υπερνικώντας έχθρικές δυνάμεις, όλο και πλάταινε περισσότερο τον ολοφώτεινο κύκλο τών μεγάλων της πεπρωμένων, οι Έλληνίδες εστάθηκαν θαρραλέες και άτρόμητες στο ύψος της Ιερής σκοπιάς τους. 'Απ' όσα μάς λέει ή 'Ιστορία, αλλά και ή ζωντανή πραγματικότητα, από τις βασιλοπούλες ως τις τελευταίες γυναίκες του λαού, από τις πιο μορφωμένες ως τις πιο άσημες χωριατοπούλες, όλες έκρυβαν και πάντα κρύβουν, μαζί με τα τρυφερότερα αλοθήματα της στοργής και της καλωσύνης, και την άγια φλόγα της λευτεριάς. Και μαζί μ' αυτή τη φλόγα, και τη βαθειά πίστη του θριάμβου και της νίκης, που τ' άγια σπέρματά της, σαν άπαραβάτη φυλετική έπιταγή, σαν όρκο και σαν όλοκλήρωση, τα διοχέτευαν στους άντρες, στους γιούς, στους αδερφούς, μέσ' από το το αίμα του κορμιού τους, μέσ' από το γάλα τών μαστών τους, μέσ' από τη θερμογόνα πνοή της αγάπης τους, μέσ' από το νέκταρ της ψυχής τους. Το πέραςμα τών αιώνων, του καιρού τα γυρίσματα, δέν μπόρεσαν να χαλάσουν κι' ούτε να μολύνουν τα Ιερά και τα όσια της άνόθευτης έλληνικής ψυχής, τόσο στους άντρες, όσο και στις γυναίκες, γιατί κράτησαν πάντα όρθάνοιχτα τα μάτια προς τούς μεγάλους δραματισμούς κάνοντάς τους πραγματικότητες.

'Από την άρχαιότατη εποχή ως τα βυζαντινά κι' ως τα σημερινά μας χρόνια, οι φάλαγγες τών Έλληνίδων έξακολουθούν περήφανες τη μεγάλη παράδοση του Γένους. Οι 'Ηπειρώτισσες κρατούν θέση ξεχωριστή ανάμεσα σ' όλες τις ήρωϊκές Έλληνίδες. Κάθε φορά που το προστάζει ένας νόμος άνώτερα αναγεννητικός, τις βλέπουμε να ξανανασταίνονται όλο και λαμπρότερες στις άκτινόβολες κορφές του ήρωϊσμού και της αυτοθυσίας. Οι Σουλιώτισσες του Ζαλόγγου και του Σέλτσου, κόρες και παντρεμένες, όρμησαν χορεύοντας και

τραγουδώντας προς το θάνατο με τα παιδιά τους:

« Τις εμάζωξε στο μέρος του Ζαλόγγου το Ιερό της έλευθεριάς ο έρωσ και τούς εμπνευσε χορό. Τέτοιο πήδημα δέν είδαν ούτε γάμοι ούτε χαρές κι' άλλες μέσα τους έπηδαν άθωότερες ζωές. Τα φορέματα σφυρίζαν και τα ξεπλεχα μαλλιά, κάθε γύρο που γυρίζαν κι' από πάνω έλειπε μιά.»

λέει ο μεγάλος μας Σολωμός.

'Η Μόσχω Τζς.βέλλα, άτρόμητη καπετάνισσα, μαζί με την πανέμορφη Χάϊτω, άψηφούν το θάνατο για να σωθή το Σούλι. 'Η Δέσπω Μπότση άνατινάζεται στον άέρα με τα παιδιά, τις νυφάδες και τα έγγόνια της, στον Πύργο του Δημουλά, στη Ρηνιάσα, για να μην πέσουν στα χέρια τών έχθρών, ή Λένη Μπότσαρη πνίγεται στον 'Αχελώο, παρασύροντας στον πνιγμό κι' εκείνον που την κυνηγούσε. 'Απειρες άκόμη άγνωστες 'Ηπειρώτισσες προσφέρουν όλοκαύτωμα τη ζωή τους για την Πατρίδα.

Στους κατοπινοούς πολέμους, άλλη φεγγόβολη πομπή ήρωϊδων της 'Ηπειρου προβάλλει με νέο φωτοστέφανο δόξας όλόγυρά τους.

'Όταν ο στρατηγός Δημήτριος Νότη Μπότσαρης μπήκε στη δυτική 'Ηπειρο με τα μικτά έθελοντικά σώματα και τούς εοζώνους του, καθώς και άργότερα ο μακαρίτης Κωνσταντίνος Μάνος με τούς Κρητικούς του, τα χωριά άρπαξαν τα όπλα κι' ένώθηκαν με τούς Έλληνες. Στο Ζάλογγο, οι γυναίκες της περιοχής όπου το κυριώτερο χωριό είναι ή Καμαρίνα, άρματώθηκαν και βγήκαν άφοβες στον άγώνα. Για χρόνια είχε μείνει σ' αυτό το χωριό ή άνάμνηση της άντρειωσύνης τών γυναικών, που έπισφραγίσθηκε στο 97 ύστερ' από την υποχώρησή μας, με την αυτοθυσία τριών από τις πιο ήρωϊκές γυναίκες, τριών τραγικών αλλά και άστραπόβολων μεγαλομαρτύρων της 'Ιδέας, όπως εκείνες του 1803, που επανέλαβαν τώρα σε μικρογραφία το χορό του θανάτου, πέφτοντας στην άβυσσο από τούς φοβερούς βράχους του Ζαλόγγου. Στις μάχες του Γιανουτζι, της Χοϊκας, της Γλυκής, εκεί όπου ο 'Αχέρων ποταμός ξε-

κινάει ἀπὸ τὰ σουλιώτικα βουνά γιὰ νὰ χυθῆ στὸν κάμπο τοῦ Φανάριου καὶ νὰ σχηματίσῃ πρὶν ἀπὸ τὶς ἐκβολές του τὴν Ἀχερούσια λίμνη, ἀλλὰ καὶ στὶς σκληρές μάχες γύρω ἀπὸ τὰ βουνά τῆς Ὀλύττικας, τοῦ Ζαβρούχου, καθὼς καὶ σὲ ἄλλες ἀκόμη περιοχές, οἱ Ἠπειρώτισσες, ἄλλες ἐκράτησαν τὴν ἀμυνα τῶν χωριῶν μὲ τὰ ὄπλα, ἄλλες εἶχαν ἀναλάβει ἀκούραστες τὸν ἐφοδιασμὸ τῶν ἀντρῶν. Κι' ὅταν ὁ ἐχθρὸς ἔβαζε φωτιά στὰ χωριά τους, ἐκεῖνες δὲν παρασύρθηκαν ποτὲ ἀπὸ τὸν πανικὸ τῆς φυγῆς, ἀλλὰ πολεμώντας μαζὶ μὲ τοὺς ἀντρες τους, ἐγύριζαν πρῶτες στὰ ἐρείπια τῶν σπιτιῶν τους γιὰ νὰ σχηματίσουν ἐκεῖ πάλι νέο πυρῆνα γιὰ καινούργια ἀντίσταση. Ξεχωριστὴ γιὰ τὸν ἠρωϊσμό της ἐστάθηκε ἡ Μαρία Κωστακίτσαινα, ποὺ κηρύχτηκε ἐπισήμως ὀπλαρχηγίνα μὲ πολλοὺς ἀντρες καὶ μὲ τὸν ἀδερφό της ὑπὸ τὶς διαταγές της. Ἡλικίας 50 χρονῶν, ψηλὴ, βεργολιγερή, ἡλιοκαμμένη, τύπος ἀληθινῆς ἀμαζόνας, μὲ τσαρούχια στὰ πόδια καὶ τὰ φουσεκλίκια στὴ μέση, μὲ τὸ ντουφέκι καὶ τὴν ξιφολόγη στὸ χέρι, ρίχνονταν μὲ ἀτρομὴ καρδιά μέσα στὴ φωτιά τῆς μάχης, μοιάζοντας μὲ ἀρχάγγελο τοῦ θανάτου στὰ μάτια τῶν ἐχθρῶν. Ὅταν ἡ Κωστακίτσαινα ἐγέρασε, τὴ διόρισαν ἐπιστάτισσα σ' ἓνα σχολεῖο. Ζοῦσε ἀξιόπρεπα μέσα στὴν ἐντιμὴ πενία της, συντηρώντας μάλιστα καὶ κάτι φτωχὰ συγγενικά της παιδάκια.

Περὶφανη γιὰ τὶς παλιές της δόξες, ἡ Κωστακίτσαινα, ὅταν ἐορτάστηκαν τὰ Ἐκατόχρονα τῆς Ἐθνικῆς μας Ἀνεξαρτησίας, ἦρθε, μ' ὄλα τὰ γηρατεία της, ἀνάμεσα σὲ ὄσους κατέθεσαν στεφάνια στὸ Ἡρώον τῶν Ἠπειρωτῶν τοῦ Ἱεροῦ μας Ἀγῶνα καὶ κατέθεσε κι' αὐτὴ ἓνα ἀπέριττο κλαδί δάφνης, ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Ἡρωίδων τῆς Ἠπείρου. Σὲ στάση προσοχῆς ὕστερα, καὶ μὲ βλέμμα γεμᾶτο φλόγα πατριωτικῆ, εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια μὲ φωνὴ συγκινημένη: «Ἀπὸ τὸ Σοῦλι καὶ γιὰ τὸ Σοῦλι».

Κι' ὅταν τὴ συγχάρηκαν γιὰ τὴ δράση της, ἐκείνη ἀπάντησε μὲ μετριοφροσύνη: «Ἡ πατρίδα δὲ μᾶς ὀφείλει τίποτα, ἐμεῖς ὀφείλουμε στὴν πατρίδα».

Ν' ἀναφέρουμε ἀκόμα καὶ τὴν Ἐλένη Κοσμηριώτισσα, μιὰν ἀντρειωμένη φουστανελλοφόρα κόρη 24 χρονῶν ποὺ ἐνεψύχωνε τοὺς Ἕλληνες κοντὰ στὴ Δωδώνη, γιὰτὶ ἐλόγιζαν κάτω ἀπὸ τὶς ἰσχυρές δυνάμεις τοῦ ἀντιπάλου καὶ τοὺς ἐξόρκιζε νὰ πεθάνουν ἐκεῖ ἐπὶ τόπου παρά νὰ ὑποχωρήσουν.

Καὶ πόσες ἀκόμη ἀγνωστες καὶ ἀπλές χωριατοπούλες, ποὺ ἀπὸ τὰ εἰρηνικά τους

ἔργα, τοὺς ἀγροὺς, τὰ κοπάδια, τὸν ἀργαλειὸ τους, δὲν ξεπετάχθηκαν ἀξαφνα γιγάντιες ἠρωίδες!

Ἔτσι στὶς ἀγίες τοῦτες ἡμέρες, ποὺ οἱ δόξες οἱ ὑπέρλαμπες τῶν παλληκαριῶν μας ἀπάνω στὰ ἠπειρωτικά καὶ στὰ ἀλβανικά βουνά γράφουν τὶς πιὸ ἀθάνατες ἱστορικές σελίδες, οἱ σημερινές Ἠπειρώτισσες ντύνονται ὄλο καὶ περισσότερο τῆς δόξας τὴν ἀκτινοβολία. Μέσ' ἀπ' τοὺς καπνοὺς τοῦ πολεμικοῦ σάλου, μέσ' ἀπὸ τὴν ἰαχὴ τῶν θριάμβων καὶ τῆς Νίκης ποὺ φτερουγίζει χαρούμενη πάνω ἀπὸ τοὺς γενναίους πολεμιστές μας, προβάλλουν ὀλοφεγγεςοἱ μορφές τῶν γυναικῶν τῆς Ἠπείρου.

Ὅλες μαζὶ κι' ἡ κάθε μιὰ χωριστὰ θαυματουργοῦν. Ἀνάμεσα στὰ βόλια καὶ στὶς μπόμπες, ἐπρόσφεραν κάθε βοήθεια στὸ στρατό μας, ἀψηφώντας τὸ θάνατο. Ἄλλες ζεύτηκαν σὰν τὰ ὑποζύγια τὰ κανόνια καὶ τ' ἀνέβασαν μὲ τὰ σκοινιά ὡς τὶς κορφές, ἄλλες κουβαλοῦσαν κασσόνια γεμᾶτα πυρομαχικά ἢ σακκιά μὲ κουραμάνες, τροφίμα ροῦχα καὶ ἀρβύλες. Ἄλλες ἔκαναν ἀλυσίδα ἀπὸ τὶς ρίζες ὡς τὶς κορφές τῶν βουνῶν γιὰ νὰ μεταφέρουν ἀπὸ χέρι σὲ χέρι ὡς ἐκεῖ ἐπάνω κάθε εἶδος χρήσιμο. Ἄλλες μὲ φτιάγια καὶ κασμάδες ξεκαθάρισαν τοὺς δρόμους καὶ τὰ μονοπάτια ἀπὸ τὰ χιόνια γιὰ νὰ περάσῃ εὐκολὰ ὁ στρατός. Στὸ χωριὸ Ζαραβίνα, στὸ Πωγῶνι, οἱ γυναῖκες κυνήγησαν τοὺς ἀναντρους Ἰταλοὺς μὲ τὰ τσαπιά καὶ τὰ τσεκούρια, καὶ ἀπὸ τ' ἀπόκρημα φαράγγια τῆς Πίνδου κύλησαν βράχους καὶ ὀγκολίθους γιὰ νὰ καταπλακώσουνε τοὺς Ἰταλοὺς, ἀπαράλλαχτα ὅπως τὸν παλιὸ καιρὸ ὁ θεὸς Ἀπόλλων, στὴν ὄργη του ἀπάνω, ἐκύλησε τοὺς βράχους τῶν Φαιδριάδων στὰ κεφάλια τῶν Περσῶν ποὺ πῆγαν νὰ κυριέψουν τοὺς Δελφοὺς. Ἡ τελικὴ μας νίκη θά φανερώσῃ πάλι, χωρὶς ἄλλο, νέες Τζαβέλλαινες, νέες Μποτσαροπούλες, νέες Μπότσαινες, νέες Κωστακίτσαινες. Ἡρωίδες τῆς Ἠπείρου, τὸ ἀντρειωμένο αἷμα ποὺ βράζει μέσα στὶς καρδιές σας καὶ ποὺ τρέχει σὰν ὀρμητικὸ ποτάμι στὶς φλέβες τῶν παλληκαριῶν μας, εἶν' ἐκεῖνο ποὺ φωνάζει μέσα στὶς καρδιές ὄλων τῶν Ἑλλήνων: Ἐμπρός, πάντα ἔμπρός, γιὰ τὴ Νίκη τῆς Λευτεριάς καὶ τῆς Τιμῆς. Ἡρωίδες τῆς Ἠπείρου, μεγάλες καὶ ἀξίες ἀδερφές μας, στρατιά εὐλογημένη τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ, Ἐκείνης ποὺ σᾶς ὀδηγεῖ καὶ ποὺ προστατεύει ὄλο τὸν Ἑλληνισμό, σᾶς προσκυνοῦμε, σὰν ἀγίες, σὰν ὑπεράνθρωπες μορφές. Εἴσαστε ὁ θρῦλος, ἡ ἰδέα, τὸ ἱερὸ σύμβολο, ἡ αἰώνια περηφάνεια καὶ ἡ πηγὴ τῆς φυλῆς μας.

ΑΘΗΝΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ